

Raport privind realizarea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului (ODM)

Prezentul Raport reflectă principalele rezultate obținute de Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor (MTIC), la Obiectivul 8 „Crearea parteneriatului global pentru dezvoltare”, stabilite în ODM.

Totodată, Raportul oferă descrierea țintei naționale revizuite „Edificarea societății informaționale” pentru anii 2007-2009 și scoate în evidență factorii care au influențat evoluția/involuția acesteia.

În prioritățile generale de dezvoltare a economiei naționale a Republicii Moldova, o atenție sporită se acordă procesului de edificare a societății informaționale. Practic în toate programele strategice de nivel național sunt stipulate acțiuni privind implementarea tehnologiilor informaționale și de comunicații (TIC).

În acest sens, pe parcursul perioadei de referință, Ministerul și-a orientat activitatea de bază spre realizarea sarcinilor stabilite în ODM, Strategia Națională de Dezvoltare și a Planului respectiv de implementare, Programelor de guvernare precum și a documentelor strategice sectoriale: Strategia Națională de edificare a societății informaționale “Moldova electronică” și Planul de acțiuni pentru realizarea acestora, Concepția guvernării electronice ș.a.

Documentele de politici publice sau cadrul legal, care favorizează realizarea ODM-urilor. O atenție sporită, MTIC acordă în permanență analizei, monitorizării și evaluării documentelor de politici, atât la nivel național, cât și sectorial.

Dezvoltarea societății informaționale a impus, în primul rând, necesitatea adaptării cadrului de reglementare și a celui instituțional la circumstanțele actuale. În prezent, Republica Moldova se află la etapa când, pentru domeniul TIC sunt adoptate marea majoritate de acte legislative, dar este necesară adoptarea principiilor de implementare a reglementărilor și ajustarea regulilor de activitate pe această piață.

Dinamica mondială susținută de dezvoltarea TIC impune necesitatea reprogramării politicilor naționale în domeniu și ajustării lor la tendințele și cele mai bune practici internaționale. Documentul strategic general, elaborat și aprobat de Comisia Europeană „i2010 - O Societate Informațională Europeană pentru dezvoltare și încadrare în câmpul muncii” promovează o economie informatizată deschisă și competitivă, cercetări în domeniul tehnologiilor informaționale și de telecomunicații, precum și în aplicarea acestora pentru promovarea serviciilor publice și ridicarea calității vieții.

O adaptare a acestor principii la nivel regional Sud-est european este realizată prin *Inițiativa Europa de Sud-est electronică* (eESE), componentă a Pactului de Stabilitate pentru Europa de Sud-est și documentele de lucru a acesteia – Agenda eESE 2002-2007 și Agenda eESE Plus 2007-2011.

În conformitate cu aceste documente, o atenție sporită se acordă utilizării noilor tehnologii informaționale și mijloace de comunicare în prioritățile generale definite în Planul Național de Dezvoltare.

Asigurarea unei concurențe loiale în sectorul TIC este un obiectiv important pentru dezvoltarea domeniului gestionat de către MTIC. Realizarea acestui obiectiv ține nemijlocit de MTIC, care este executor și responsabil.

Intrarea în vigoare a *Legii comunicațiilor electronice* (nr.241-XVI din 15.11.2007) permite promovarea principiilor concurenței loiale și echitabile în sectorul TIC, precum și prevenirea acțiunilor anticompetitive pe piețele relevante.

În conformitate cu Strategia Națională de Dezvoltare pe anii 2008-2011, MTIC a armonizat principalele activități și subactivități, cu obiectivele din alte planuri guvernamentale, documente strategice, aprobate la nivel național, toate acestea fiind generate într-un plan unic de dezvoltare instituțională pe termen mediu (*anii 2009-2011*).

În acest sens, *Planul de Dezvoltare Instituțională* a devenit un instrument de planificare a dezvoltării organizaționale a MTIC, care contribuie la realizarea diferitelor obiective de politici și priorități, stabilite în documentele de politici sectoriale și naționale, în special în SND.

Un impact pozitiv asupra realizării ODM a avut *Strategia Națională de edificare a societății informaționale – „Moldova electronică”*, care este principalul document de politici ramural, ce reglementează edificarea societății informaționale în RM și care a contribuit esențial la atingerea progresului în implementarea țintei stabilite în ODM.

Prioritățile stabilite în Strategie de ordin economic și social practic au fost atinse. Termenii acțiunilor de bază, stipulate în Planul de acțiuni pentru realizarea Strategiei e-Moldova aprobată în a. 2005, expiră către anul 2010. Aproximarea termenului limită impune necesitatea identificării rezervelor și concretizării accentelor oportune în scopul atingerii cât mai complete a obiectivelor stabilite în documentele menționate.

În aceste condiții, MTIC a decis efectuarea unei evaluări multilaterale a evoluției și a rezultatelor implementării Strategiei e-Moldova în perioada de după anul 2005, care va servi drept premisă pentru actualizarea strategiei menționate. Analiza în cauză se desfășoară cu suportul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare în cadrul proiectului „Edificarea Guvernării Electronice în Moldova”, asigurând asistență în pregătirea bazei metodologice și organizarea cercetărilor aferente.

În acest context, grupul de experți din cadrul proiectului de comun acord cu colaboratorii MTIC au definit obiectivele, aspectele de cercetare și accentele respective în „Cadrul metodologic de evaluare a e-dezvoltării societății în Republica Moldova”.

Prin intermediul lucrărilor de sondaje au fost cercetate gospodăriile casnice, mediul de afaceri, autoritățile publice din domeniul educației, culturii, sănătății, etc.

În baza acestora urmează să fie elaborat Raportul de e-dezvoltare a Republicii Moldova 2009, care va servi drept bază argumentată pentru actualizarea Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale „e-Moldova” definind noi obiective pentru perioada următoare de până în anul 2015.

Strategia „e-Moldova” actualizată va focaliza atenția spre crearea de resurse informaționale în sectorul public și cel privat, în mediul academic, societatea civilă, în domeniul sănătății și culturii prin mobilizarea capacităților de producție într-un parteneriat public-privat și prin stimularea factorului participativ, în special, din sectorul privat și cel al societății civile.

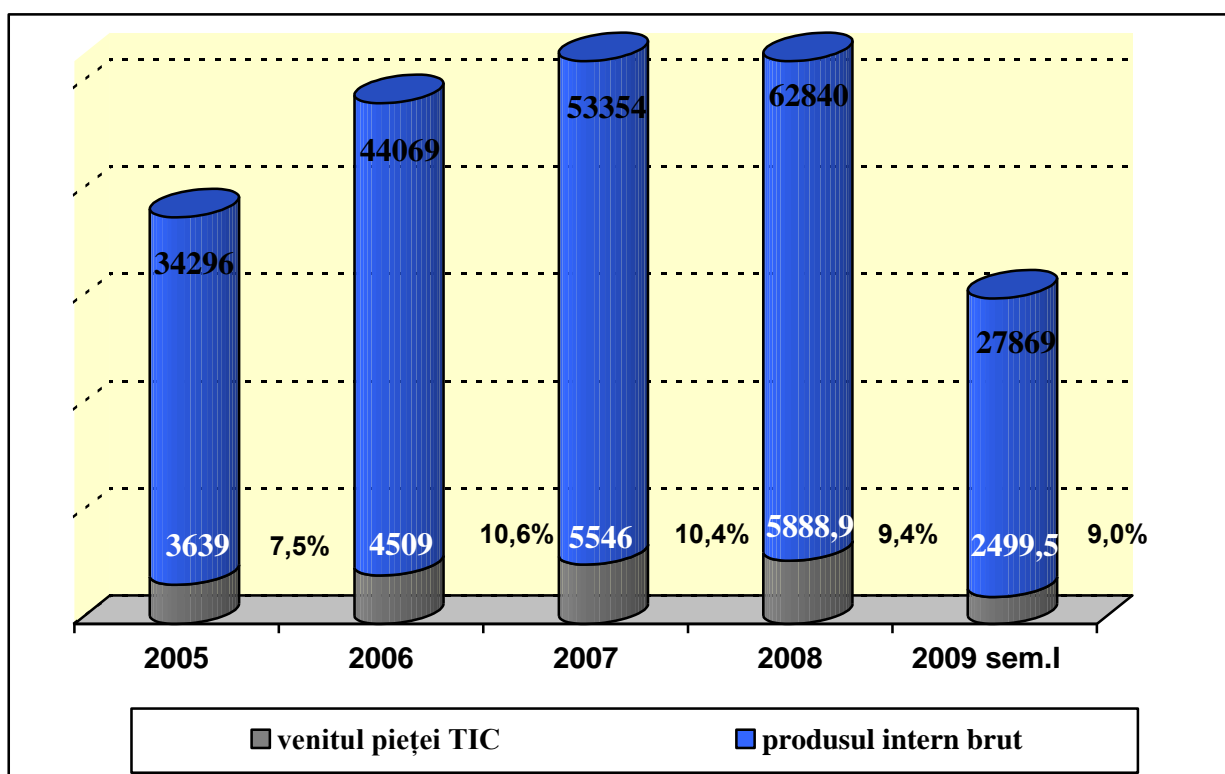
Ministerul își consolidează eforturile asupra formării în republică a unui sector consolidat al TIC. În acest sens au fost definite 4 politici de activitate a MTIC, care urmează să fie înaintate la Guvern spre examinare:

1. Proiectul Strategiei naționale de dezvoltare a tehnologiilor informaționale și de comunicații
2. Proiectul Strategiei de dezvoltare a comunicațiilor poștale
3. Proiectul Concepției de implementare a televiziunii digitale terestre în Republica Moldova
4. Proiectul Concepției de dezvoltare a accesului la Internet în bandă largă.

Progresul / regresul înregistrat în realizarea ODM. În ultimii ani informațiile, având ca suport tehnologiile informaționale și de comunicații moderne, au devenit o resursă strategică în dezvoltarea societății, resursă deseori mai importantă chiar decât materiile prime și energia. Beneficiile obținute au condus la creșterea treptată a ponderii sectorului TIC, acesta devenind unul din cele mai mari în lume.

În RM, pe parcursul ultimilor 5 ani, *ponderea sectorului TIC în PIB* constituie circa **10 %**. Această cifră este considerabil mai mare decât în alte țări din regiune și mult mai mare decât media Uniunii Europene. (*desenul 1*)

Desenul 1. Ponderea sectorului TIC în volumul PIB (mil. lei)

Volumul de lucru efectuat și rezultatele obținute au permis RM să ocupe locul patru între țările Comunității Statelor Independente, fiind avansată de Rusia,

Ucraina și Bielarus la capitolul dezvoltării structurii informaționale și a indicilor de „pregătire electronică”; să obțină o stare stabilă a securității publice, urmată de dezvoltare social-economică; să demareze procesul de renovare a spațiului infoinovațional social-economic și cultural.

Conform Raportului UIT „Measuring the Information Society”, care prezintă datele privind gradul dezvoltării informaționale în 183 de țări ale lumii, RM se plasează pe **locul 68**, în categoria țărilor cu nivel mediu al Indicelui de Oportunitate (IO TIC) (*în anul 2007, RM deține locul 83-lea*). Apreciabilă este rata medie anuală de creștere a IO TIC, conform căreia Moldova deține locul 28 (*în anul 2007, RM deține locul 35*).

Este remarcabil faptul, că pe parcursul ultimilor ani, sectorul TIC menține o dinamică de dezvoltare stabilă. Actualmente, numărul titularilor de licențe în domeniu a depășit cifra de 1340, iar cel al companiilor operaționale s-a ridicat la 1214.

Doar în anul 2008, *volumul consolidat de vânzări* în sectoarele telefoniei fixe și mobile, și sectorului de acces la Internet a crescut comparativ cu perioada respectivă a anului 2007 (5401 mil. lei) și a constituit **5725 mil. lei**. (*desenul 1*)

Telefonia mobilă și fixă se dezvoltă cu un ritm sporit. La finele anului 2008, numărul total de abonați, conectați la operatorii rețelelor de *telefonie fixă* a atins cifra de 1 mil. 99 mii, astfel, numărul telefoanelor fixe raportat la 100 de locuitori depășind **31,2%**. (*desenul 2*)

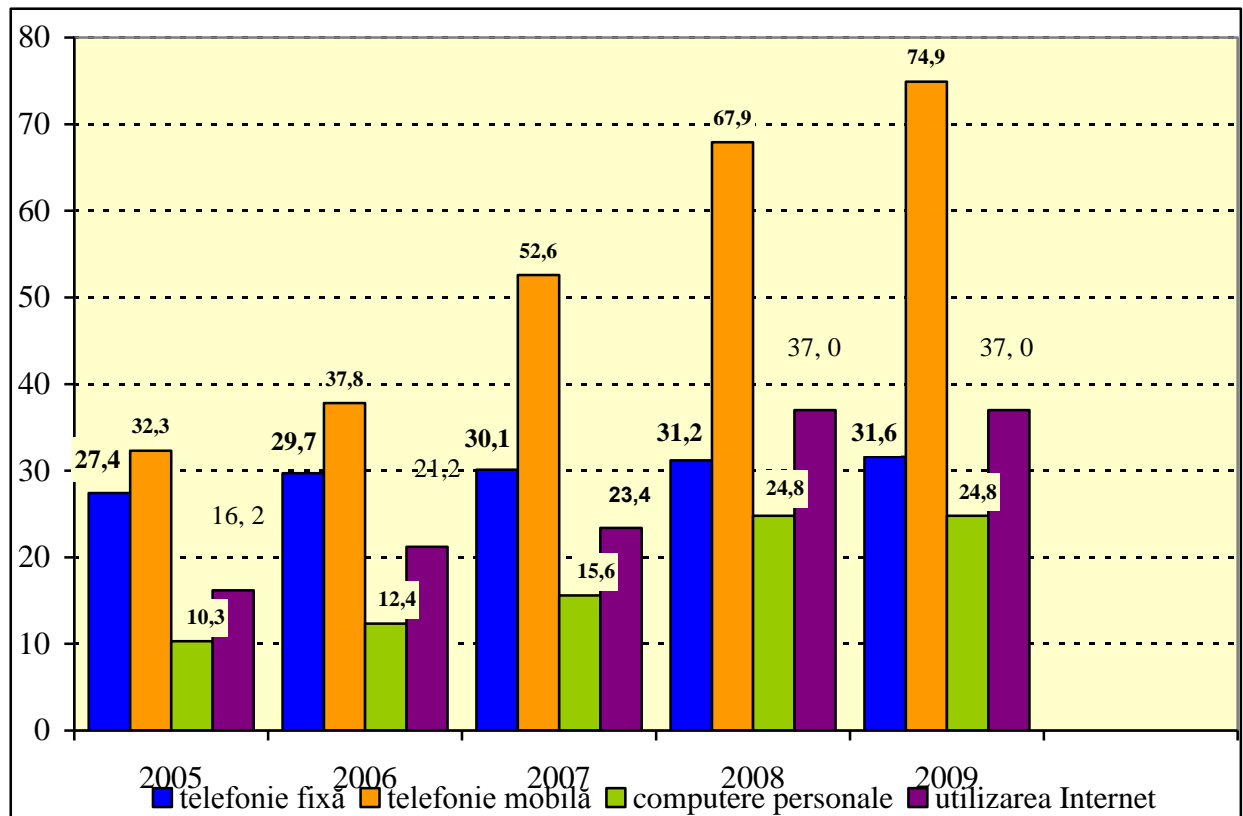
Numărul beneficiarilor de servicii de *telefonie mobilă* în anul 2008 a depășit cifra de 2 mil. 296 mii de abonați și, raportat la 100 de locuitori, constituie 67,9%. Deja în primul semestrul 2009, nivelul de penetrare a telefoniei mobile a atins **75%**.

Dinamica pozitivă a evoluțiilor în sectorul telefonie mobilă este un rezultat firesc al competiției pe această piață, care se manifestă prin reducerea tarifelor și creșterea traficului oferit de operatori la lansarea noilor oferte pentru utilizatori, iar diminuarea ritmurilor de creștere a sectorului telefoniei fixe se explică prin apropierea pieței date de stadiul saturației.

În acest sens, în creștere este și numărul total de *abonați la Internet*. În perioada anului 2008, numărul total de abonați la Internet, inclusiv și cele de acces mobil a atins cifra de **1592,8** mii abonați, din care numai 115,1 mii revin conectărilor la banda largă. În anul 2008, pentru prima dată în istoria dezvoltării Internetului în Moldova, s-a înregistrat o creștere dinamică a bazei de abonați la serviciile în bandă largă pe fundalul unei reduceri ușoare a numărului de abonați la Internet prin dial-up. Această tendință este mai pronunțată odată cu lansarea serviciilor 3G de către companiile de telefonie mobilă.

Evoluția numărului de *computere personale* la 100 de locuitori este la fel în creștere, dacă în anul 2000 la suta de locuitori reveneau 1,5 computere personale, deja în anul 2008 – 24,8 computere. Conform datelor sondajelor sociologice întreprinse în anul 2009, de computer la domiciliu, dispun **33%** din totalul de gospodării casnice. Procentul gospodăriilor care au acces la Internet constituie **27%**, din care 11% beneficiază de acces în bandă largă. (*desenul 2*)

Desenul 2. Penetrarea indicatorilor de bază la 100 de locuitori

Evaluarea realizării ODM. În rezultatul examinării nivelului de pregătire electronică a RM se denotă tendințe generale pozitive la toate capitolele: este creat cadrul de reglementare, ce stabilește principiile și condițiile de dezvoltare a societății informaționale, sunt finanțate diferite programe pentru a facilita asimilarea TIC, crește numărul utilizatorilor Internet și cererea pentru Internet în bandă largă, computerele devin un instrument uzual în procesul de muncă și în viața cotidiană, etc.

Cel mai înalt nivel de dezvoltare este caracteristic pentru accesul la rețea, generat, de disponibilitatea Internetului, viteza și calitatea rețelei și suportul tehnic. În opoziție este economia digitală, care deși a înregistrat cele mai mari rate de creștere, valoarea acestui indicator este comparativ mică.

În mare măsură au influențat dezvoltarea pregătirii electronice și Politicile statului, în special elaborarea și aprobarea cadrului de reglementare a domeniului TIC, finanțarea unor programe de dezvoltare informațională.

Un pas important în dezvoltarea accesului la noile tehnologii informaționale a maselor largi de populație urmează să devină Proiectul pilot privind „Crearea punctelor de acces la Internet în localitățile rurale din republică utilizând tehnologiile de comunicare în bandă largă”, semnat de către MDI și UIT la 25.09.2008.

În domeniul educației digitale situația evoluează pozitiv, mult datorită programelor lansate de stat, granturilor din partea organizațiilor internaționale, însă atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ asimilarea TIC în învățământ rămâne a fi nesatisfăcătoare.

Tot mai multe persoane fizice și juridice conștientizează necesitatea și beneficiile TIC. Utilizarea TIC de către populație la serviciu și la domiciliu se transformă treptat într-o practică obișnuită.

Prognoze mai optimiste atribuim extinderii modalităților de conectare în bandă largă la Internet, și anume tehnologiilor ADSL și ISDN. Către anul 2008 au fost extinse esențial numărul calculatoarelor, inclusiv conectate la Internet, în cadrul instituțiilor de învățământ și autorităților administrației publice centrale și locale. Cu suportul asistenței din exterior, continuă crearea punctelor de acces public la Internet în majoritatea localităților, amplasate în incinta școlilor, bibliotecilor, primăriilor.

S-a îmbunătățit considerabil situația în domeniul e-medicinei, în deosebi în urma acordului semnat între Guvernul RM și Banca Mondială pe data de 03.07.2007, privind alocarea unei finanțări de 17 milioane USD în cadrul proiectului „Servicii de sănătate și asistență socială pentru Moldova”.

Există încă rezerve pentru dezvoltarea continuă a societății informaționale. Accentele trebuie să fie puse pe dezvoltarea industriei TIC și asigurarea competitivității acesteia, dezvoltarea accesului la Internet în bandă largă, dezvoltarea serviciilor publice de bază prin mijloace electronice de nivelul II și III.

O condiție esențială, în acest context, este liberalizarea de facto a pieței telecomunicațiilor și crearea condițiilor egale pentru toți operatorii. Aceasta va permite crearea unui mediu de afaceri favorabil pentru agenții economici din domeniul TIC.

Dezvoltarea domeniului TIC este funcție directă de creșterea potențialului tehnico-științific. De aceea este important ca statul să susțină cercetările științifice bazate pe tehnologiile moderne specifice societății informaționale, să încurajeze inovațiile și crearea de produse și servicii TIC.

Totodată, considerăm necesar elaborarea unui mecanism de finanțare a lucrărilor de conectare a instituțiilor preuniversitare la Internetul în bandă largă. Acest mecanism poate include nu numai mijloace bugetare, dar și granturi oferite de organismele internaționale pentru finanțarea unor proiecte de amploare derulate în localitățile rurale ale republicii.

Dezvoltarea comerțului și businessului electronic ar putea să faciliteze integrarea Moldovei în societatea informațională globală. În acest scop sunt necesare măsuri prin care să se acorde asistență agenților economici naționali referitor la utilizarea TIC și să fie încurajată cooperarea întreprinzătorilor naționali cu parteneri străini.

În rezultatul unei analize efectuate de MTIC, s-a constatat că mai sunt administrații locale ce nu dispun de rețea, de adresă electronică pe domeniul MD, de bază de date electronică a actelor juridice. În acest context, este necesar de acordat mai multă atenție și susținere administrațiilor publice locale de gradul II.

Analiza obiectivelor în aspect de gen. Pe parcursul anilor de raport au fost instituționalizate un ansamblu de activități având ca scop asigurarea celor mai bune condiții în desfășurarea procesului de muncă, apărarea integrității fizice și psihice, sănătății lucrătorilor și alte persoane participante la procesul de muncă.

MTIC face tot posibilul de a elimina orice formă de discriminare și promovează o politică de acordare și respectare a șanselor pentru bărbați și femei, eliminării cazurilor de atitudine sexistă și discriminatorie, portretizărilor stereotipice ale femeilor și bărbaților, precum și asigurării de șanse egale pe piața muncii.

Ținem să menționăm că Conform statelor de personal, în cadrul aparatului central al ministerului activează 19 bărbați și 29 femei; în cadrul întreprinderilor din subordine activează - 2876 bărbați, iar femei – 6301, din care 1428 ocupă funcții de conducere la toate nivelurile, de la șef direcție generală la șef de birou și oficii. Astfel, la încadrare sau promovare nu este luată în considerație genul.

Totodată, în cadrul MTIC se întreprind măsurile necesare pentru a depista și lichida cazurile de comportament sau atitudine discriminatorie față de femei în societate. Sindicatele ministerului și întreprinderile din subordine organizează un șir de măsuri întru asigurarea dreptului femeii la odihnă, eliberarea foilor de tratament sanatoriale pentru mamele cu copii. Pentru instruirea femeilor în problemele de drept se organizează diverse seminare și mese rotunde cu invitația specialiștilor în domeniu.

MTIC asigură angajarea nediscriminatorie în toate posturile sau locurile de muncă, la realizarea remunerării egale, la garanțiile de muncă, beneficii, la măsurile de protecție și asigurare socială implementând Legea privind egalitatea de șanse pentru bărbați și femei.

Concluzionând cele expuse putem constata, că ministerul își concentrează eforturile asupra formării în republică a unui sector consolidat al tehnologiei informației și comunicațiilor, echilibrat, eficient și competitiv, care să asigure furnizarea serviciilor societății informaționale la un nivel sporit de accesibilitate pentru toate categoriile de cetățeni și care să stimuleze competitivitatea economiei naționale și coeziunea socială.

Spre deosebire de alte domenii ale economiei RM, sectorul TIC este unul care se bucură de succes, un domeniu în care cooperarea strânsă între autorități și mediul privat își dovedește eficacitatea. Suntem convingeți că, în anul 2010, piața TIC va fi una mult mai puternică, menținându-și ritmul alert de dezvoltare și atrăgând tot mai mulți investitori.

În Programul de activitate al Guvernului „Integrare Europeană: Libertate, Democrație, Bunăstare” 2009-2013 sunt stabilite obiective concrete pentru edificarea continuă a SI și a dezvoltării sectorului TIC.

Întru realizarea acestor obiective MTIC se axează pe trei dimensiuni:

- 1) Susținerea sectorului TIC prin implicarea mai activă la executarea comenzilor finanțate din Bugetul de stat și din alte investiții a organizațiilor internaționale
- 2) Crearea condițiilor de dezvoltare a infrastructurii de telecomunicații, de telefonie mobilă, accesul la Internet pe bandă largă, în deosebi în mediul rural. Dezvoltarea televiziunii digitale pe tot teritoriul republicii.
- 3) Dezvoltarea spectrului de servicii publice oferite de autoritățile publice prin mijloace electronice.